

VANA-VÕROMAA

MUUSEUMID

KÄSITÜÜKAUPUS MÕTTIT JA NÄÜDÜSSIT VANA-VÕROMAA MUUSEUMIDE VARASALVIST

Vana-Võromaa käsitüü tsõõriklaud, 10. mahlakuu 2019

Külli Eichenbaum
Võro Instituut

Vilve Oja
MTÜ Vana-Võromaa Käsitüü

VANA-VÕROMAA
KULTUURIKODA

Vana-Võromaa muuseumide kogudes olevate
esemete ja mustrite baasilt saaks luua uusi
tooteid: meeneid või praktilisi asju.
Müüa saab neid asju Vana-Võromaa
muuseumite müügilettides, aga ka mujal
müügipaikades piirkonnas.

Mõniste Talurahvamuseum

Eesti vanim vabaõhumuseum, kus saad rännata kiviajast tänapäeva ja külastada legendaarset Mõniste Tarvitajate Ühisuse kauplust. Muuseumi peahoone ongi maja, mille eestiaegsed talumehed ehitasid ühistu kaupluseks ja mis oma keerulise saatuse tõttu suleti enne II ilmasõda.

Vana-Võromaa Kultuurikoda

Kultuurikoja muuseumi püsinäitus annab kokkuvõtliku ülevaate Võrumaa ajaloost ca 8000 aasta jooksul, sh võru keele 2000 aasta pikkusest ajaloost. Kultuurikoja galeriis on iga paari kuu tagant uus kunstinäitus.

Põlva Talurahvamuuseum

Põlva Talurahvamuuseumi, Lõuna-Eesti suurima vabaõhumuuseumi südameks on omaaegne Karilatsi kihelkonnakool, mis asutati 1766. aastal ja töötas kuni 1972. aastani. Püsiekspositsioon tutvustab Lõuna-Eesti koolihariduse lugu.

Dr Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum

Eesti rahvuseepose koostaja Fr. R. Kreutzwald elas Võrus 44 aastat (1833–1877). Tema elumajas asuv muuseum on sisustatud kirjaniku ja tohtri koduna nii, nagu see võis olla tema Võruaastatel.

VANA-VÕROMAA   MUUSÕUM

Loe juurde Vana-Võromaa muuseumitest:

www.wi.ee

<https://wi.ee/muuseumid/>

Muuseumikogude esemete pilte saab vaadata Eesti muuseumite infosüsteemis (lühend MUIS):

<https://www.muis.ee/>

Kasuta otsingut.

Otsimiseks piisab märksõnast ja muuseumi nimest. Valida tuleks pildiga museaalide hulgast, et saada esimene ettekujutus, millega täpsemalt on tegu. Vaata kindlasti taustaandmeid eseme ajaloo kohta.

Märksõnu otsimiseks: linik, rätt, tops, kott, sukk,
sokk, kindad, pael, vöö, seelik, tekk, jne.
Tan kaimi valitu pilte Mõniste muuseumi kogodest.
Mõnõ näute:

Põlvamaa talurahvamuseumi kogudest näiteid:

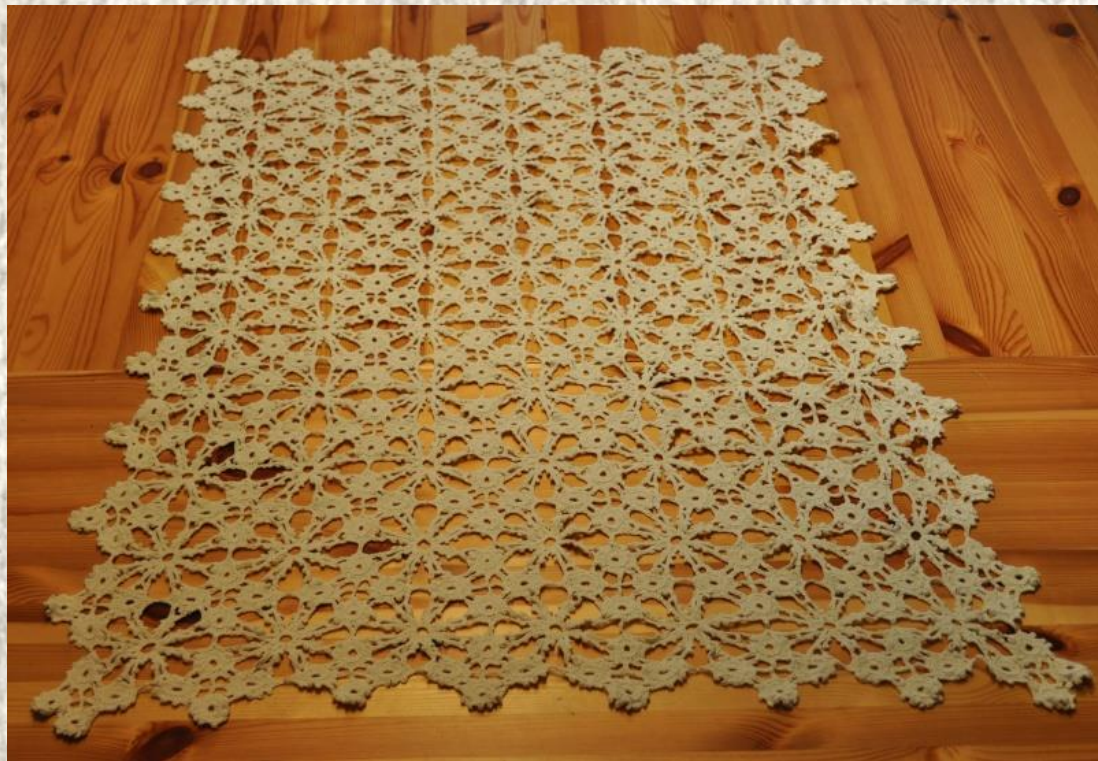

Ideid meeneteks või toodeteks Mõniste muuseumi ja Karilatsi muuseumi kogude ja kohalike lugude pealt:

- Hipp ja Mehka: puust pupõ, värmit rahvarõiva sälgä.
- Harglõ mustri ja triibu: võtmõhoitja, käevõru, kabla (sh kängäkabla), kotitutukõsõ, kaelaehte, hiussõkaunistuse jne
- Handsatopsikõnõ savist – Tsooru potivabrigust (laskõ kirota pääle TSIPSAMI!)
- Külmäkapi-magneti: võrokeeliste sõnnuga, puust vai vildist vai rõivast vai nahast tettü.
- Täinahk (nahast, täi muudu, või olla magnetiga vai ka lihtsäle tsillokõnõ latak)
- Kärbläsepesä – kasetohust tettü tsillokõnõ karbikõnõ, kabla otsan vai niisama.

- Puust tettü puulehe, võrokeeline puunimi pääl.
- Mändsegi eläjä (kahru, soe) käpäjälggi vai tegeläse (nt purask vai naksikõnõ) jalajälggi või müvvä.
- Mõni muuseumi eksponaat tsillokõsõna tettü.
- Lõikelaud, kon võrokeeline ütөлüs pääle palotedü
- Puust väits, luits, (pääle kirotet, et Mehka väits vai Hipe luits jne).
- Luuduslidsõst puust vikurkujokõisi.
- Puugi tegemise stardikomplekt (kokko pantu väikuist asjust – päämiselt puu ja traat)
- Nahast kukru.
- roositu küpär (Harglõ khlk muud!)
- Karilatsin kooliga seotu asju
- tollipulk, pääl tollimõõduga vaihe ja viil midägi põnõvat (nt muu vana mõõdu om är „tõlgit“)
- ... ja viil kõik muu hää mõttõ!

Võtame vana asja ja anname talle tänapäevase tähenduse või võtame tänapäevase asja ja paneme juurde midagi kõnekat olnud aegadest.

Võromaa sümboolika kasutamine.

Võro keele kasutamine – teistmoodi sõnad.

Kohanimed.

Kohalikud lood ja värvikad tegelased.

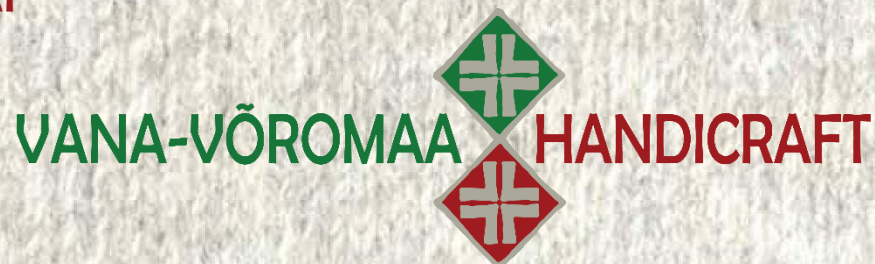
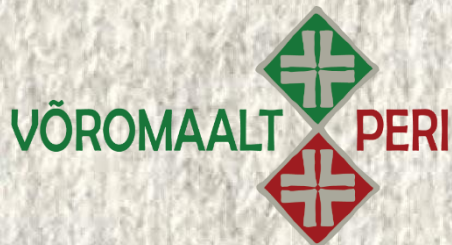
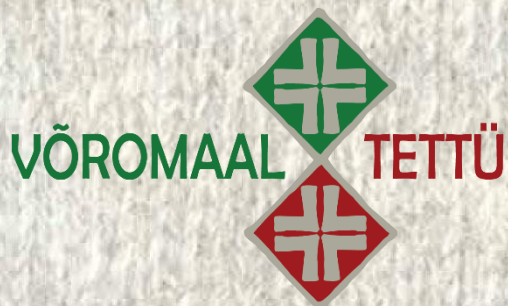

Vana-Võromaa tunnusmärgid

Märkide faile saab alla laadida lehelt:

<https://wi.ee/vana-voromaa-margi-failid/>

Võru keel

Põnevad sõnad ja mõnused
ütlemised

Väke täüs

moloraamat

Õkva prõlla

UMMAMUUDU

Süä om tsälgän

Kae perrä!

KAE MINNO

RÜÄJÜVÄSERBÄHÜS

Vunki mano!

Võro veri ei värise!

upinhain

ULLIMUUDU HÄÄ

Aigu om

NAARAMI ÜTEN

LAABATS

LIGOLA

nutik

**Ku tahat nõvvo pitä, teedüst mano saija vai ideed
edesi märgota, võtami aigu ja kõnõlõmi.**

Külli Eichenbaum

Tel 56611924

Kylli.Eichenbaum@gmail.com

Vilve Oja

Tel 5541999

Vilve.oja@gmail.com

